

VALSTS PIRMS VALSTS

Valsts pirms valsts

Latvijas valstiskuma idejas vēsturiskais ceļš kopējā Eiropas kultūras telpā

Programmas „**Latvijas valsts simtgade**” ietvaros Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti 2017. gada septembrī uzsāk starptautisku zinātnisku konferenču ciklu. Piecas starptautiskas zinātniskas konferences līdz 2019. gadam būs veltītas dažādām tēmām Latvijas vēsturē līdz valsts dibināšanai 1918. gadā.

Mūsdienu Latvijas teritorija un latviešu apdzīvotās zemes gadsimtu gaitā ir atradušās dažādu valstisku veidojumu un lielvaru administratīvā sastāvā un pakļautībā ar pastāvīgi mainīgām robežām; starp atšķirīgām savstarpēji naidīgām politiskām varām, ideoloģijām, kultūrām un atšķirīgu konfesionālo vidi. Līdzīgi kā citas Austrum-Viduseiropas tautas, arī latvieši to apdzīvotajās teritorijās nebija savas vēstures veidotāji, tie nebija politiskās un saimnieciskās varas subjekti. Un tomēr, 1918. gada novembrī latvieši nodibināja savu valsti.

Konferenču cikla iecere ir pievērst uzmanību sarežģītajām un vēstures literatūrā dažādi vērtētajām norisēm un notikumiem latviešu vēsturiski apdzīvotajās zemēs, raugoties no kopējā Eiropas vēstures skatupunkta, nosacīti runājot par *valsti pirms valsts*.

The State Before Statehood

The historical path of the idea of Latvian statehood in the common European cultural space

September 2017 sees the National Library of Latvia, in cooperation with the University of Latvia Faculty of History and Philosophy, launch a series of international research conferences under the *Latvijas valsts simtgade* (Centenary of Latvia's Independence) programme. Running until 2019, the five international research conferences will cover a number of topics in Latvian history up to the founding of the state in 1918.

Over the centuries, the territory of today's Latvia and areas inhabited by Latvians been governed by and subordinate to a number of state structures and powers, boundaries constantly changing; caught between various, mutually hostile political powers, ideologies, cultures and religious denominations. Like other eastern-central European peoples, Latvians did not write their own history in the lands they inhabited, they had no political or economic power. And yet, in November 1918, Latvians founded their own state.

The intention of the conference series is to draw attention to complex processes and events in the lands historically inhabited by Latvians, differently interpreted in earlier historical studies, in the context of common European history – to discuss, in relative terms, *the state before statehood*.

The conference organisers are hoping to attract the interest of internationally renowned researchers to the idea of Latvian statehood and the historical dimension of the will of the state, to stimulate discussion, create new knowledge and set new directions for research.

2017.gada 7.-9. septembris
Starptautiska zinātniska konference
„Vara, zeme un sabiedrība: politiskās un
sociālās transformācijas Austrumbaltijā
12. un 13. gadsimtā,,

Konferencē paredzēts pievērsties vienam no Austrumbaltijas reģiona, ieskaitot Latvijas teritoriju, vēstures pavērsiena laikmetiem, pārejot no aizvēstures uz viduslaikiem. Pēc vikingu laikmeta kolīzijām kopš 12. gadsimta nogales reģiona vietējās sabiedrības saskārās ar jauniem, krusta karu kustības raisītiem izaicinājumiem, kas noveda gan pie jaunām sociālajām, politiskajām un kultūras attiecībām reģionā, gan arī Austrumbaltijas iekļaušanās latīņu kristīgās Eiropas kultūras lokā.

2017. gada 7.-9. decembris Starptautiska
zinātniska konference Livonija kā viduslaiku
latīņu kristīgās Eiropas daļa (13.-15. gadsimts)

Konferencē iecerētais problēmas uzstādījums Atšķirībā no Skandināvijas, Livonijas iekļaušanās Rietumeiropas kristīgajā civilizācijā, t. s. eiropeizācija, noritēja varmācīgā ceļā - krusta karu rezultātā. Līdz ar iekarojumiem un jaunu iedzīvotāju ieplūšanu no Ziemeļvācijas, Latvijas teritorijā kardināli nomainījās politiskā un sociālā elite un tika izveidotas jaunas politiskās struktūras – bīskapijas un Vācu ordeņa Livonijas atzara politiskais valdījums. Par jaunu saimnieciskās un politiskās dzīves faktoru kļuva Rietumeiropas tipa pilsētas, kas baudīja privilēģijas un pašpārvaldes tiesības. Pateicoties ieceļotājiem no Vācijas, kam laika gaitā Livonija kļuva par tēvzemi, tieši viduslaikos veidojās mūsdienu Latvijas rietumnieciskās orientācijas tradīcijas un mūsdienu Latvijas teritorija tika integrēta Rietumeiropas kultūrtelpā. Tā kļuva par organisku latīņu viduslaiku Eiropas sastāvdaļu, kristīgu zemi ar rietumniecisku orientāciju. Tādējādi aizsākumi Latvijas vēlmei būt piederīgai Rietumu pasaulei ir meklējami viduslaikos.

2018. gada 20.-22. septembris Starptautiska
zinātniska konference. „Latvijas teritorija
agrīni modernā laikmeta politiskajā dimensijā.
16.-18.gs.,,

Agrīni modernā valsts bija ne tikai agro jauno laiku politiskās, saimnieciskās un sociālās realitātes, bet arī modernās domāšanas izpausme ar virzību uz sabiedrības iekšēju konsolidāciju un valsts lomas pieaugumu visās dzīves jomās. Tā tiecās stiprināt centralizācijas tendences un izskaust visa veida un līmeņu separātismu un autonomiju. Tomēr 1918. gadā latviešu apdzīvotās teritorijas apvienojās nacionālajā valstī. Tātad cauri gadsimtiem bija saglabājusies to savrupība kā atsevišķam veselumam pretstatā mainīgajiem politiskajiem centriem. Konferencē tiks aplūkotas latviešu apdzīvoto teritoriju politiski administratīvās robežas un pārvalde. To iekšējā politiskā, administratīvā un saimnieciskā integrācija, integrācijas vienības un to izmaiņas aplūkojamajā periodā, garīgo telpu attīstošie un vienojošie faktori.

International research conference
Property, Land and Society: political and
social transformations in the Eastern Baltic in
the 12th and 13th centuries
7–9 September 2017

The conference is intended to focus on historical turning points in one of the Eastern Baltic regions, including the territory of Latvia, moving from early history into the Middle Ages. Following the clashes of the Viking Age, from the end of the 12th century, the region's local communities faced new challenges arising from the Crusade movement which led both to new social, political and cultural relations in the region, as well as to the inclusion of the East Baltic in the framework of Latin Christian European culture.

International research conference: Livonia as a
part of medieval Latin Christian Europe (13th-
15th centuries)

7–9 December 2017

Defining the conference's topic: unlike in Scandinavia, Livonia's incorporation into Western European Christian civilization, i.e., its Europeanisation, took place in a violent way – as a result of the Crusades. With the conquests and the influx of new residents from northern Germany, Latvia's political and social elites were radically changed, and new political structures were created – the political dominion of the Rīga diocese and the Livonian branch of the Teutonic Order. Western-European-style towns that enjoyed privileges and self-government became a new factor in economic and political life. Thanks to immigrants from Germany, for whom, over time, Livonia became a fatherland, the traditions of modern western orientation in Latvia developed in the medieval era and the territory of today's Latvia was integrated into the cultural space of Western Europe. It became an organic component of Latin medieval Europe, a Christian country with a western orientation. Thus, the beginnings of Latvia's desire to be part of the Western world are to be found in the Middle Ages.

International research conference: The
territory of Latvia in the political dimension of
early modern times. The 16th-18th centuries
20-22 September 2018

The early modern state was not only a manifestation of the political, economic and social realities of early modern times, but also of contemporary thinking, with progress towards the internal consolidation of society and the growth of the role of the state in all spheres of life. It sought to strengthen centralisation tendencies and eradicate all kinds and levels of separatism and autonomy. However, in 1918, the lands occupied by Latvians merged into a national state. So, over the centuries, a sense of detachment about being a separate whole had remained in opposition to the changing political centres. The conference will focus on the political-administrative borders and administration of lands occupied by Latvians. Their internal political, administrative and economic integration, units of integration and changes thereto during the period, developmental and unifying factors in the spiritual space.

2018. gada 6. – 8. decembris Starptautiska zinātniska konference „Valsts valstī. Latvija - Krievijas impērijas provinces 19.gs.,”

Eiropas emancipācijas, modernizācijas un nacionālisma gadsimts Latvijas kultūrtelpā. Konferencē tiks aplūkotas Latvijas vēstures norises 19. gadsimtā, kad tā bija Krievijas impērijas politiskā un administratīvā pakļautībā kā impērijas rietumu provinces. Latvija kā Krievijas ekonomikas centrs. Latvijas, jo sevišķi Rīgas (bet ne tikai – arī Daugavpils, Jelgava, Liepāja) straujā ekonomiskā izaugsme un kā tas ietekmē situāciju Latvijā – gan pašās pilsētās, gan laukos, gan nacionālās atmodas procesus. Lauku tradicionālās vides evolūcija 19. gs. – lauksaimniecības modernizācija, izmaiņas sociālajā struktūrā, muižniecības adaptācija jaunajiem apstākļiem, latviešu lomas pieaugums – gan ekonomiskās, gan administratīvās. Krievijas impērijas Baltijas provinču atšķirīgais pārvaldības modelis - „Baltijas autonomija” Svešo savējo – respektīvi – vācbaltiešu – dimensija Latvijas un latviešu vēsturē. Izglītības reformas un nacionālās inteliģences dzimšana; nacionālās atmodas specifika pa reģioniem; jaunlatvieši.

2019. gada 11. – 13. aprīlis Starptautiska zinātniska konference „ Latvijas zemes 19.gs. beigās – 1914.g: ceļš uz valsti 1918.g.rudenī.,”

Savstarpēji saistītā sociāli – politiski-saimnieciskā vide un nācijas pašapziņas ģenēze: lauki un pilsēta (sabiedriskā, kultūras dzīve). Rusifikācijas laikmeta kulminācija, Jaunā strāva, sociāldemokrātu kustība: nacionālais un sociālais faktors. 1905.gada revolūcija: zaudējumi un ieguvumi (mīts par zaudējušo revolūciju), tās nacionālie aspekti. Nacionālās izglītības un sabiedriski kulturālās dzīves aktivizēšanās jaunajos apstākļos. Nacionāli politiski sociālais. jautājums Valsts domes un lielāko pilsētu pašvaldību priekšvēlēšanu cīņā un to darbībā. Valstiskuma idejas ģenēze no jaunlatviešu kustības līdz pasaules kara priekšvakaram. Visur skatīt minētās norises arī Latgales telpā, kas bija atšķirīgas, taču kā tādās neapšaubāmi bija; tas viss – caur atšķirībā meklējot un parādot vienojošo.

International research conference: State within a State. Latvia – provinces of the Russian Empire in the 19th century 6-8 December 2018

Europe's century of emancipation, modernisation and nationalism in the Latvian cultural space. The conference will address the history of Latvia in the 19th century, when it was under the political and administrative authority of the Russian Empire as the empire's western provinces. Latvia as the economic centre of Russia. The rapid economic growth of Latvia, in particular of Rīga (but not only – also Daugavpils, Jelgava, Liepāja), and how this affected the situation in Latvia – both in the cities themselves and in the countryside, and the processes of national awakening. The evolution of the traditional rural environment in the 19th century – the modernisation of agriculture, changes in social structure, the landed gentry's adaptation to the new conditions, the increasing role of Latvians – in both economic and administrative terms. The different administrative model of the Baltic provinces of the Russian Empire – *Baltic autonomy*. The dimension of our own foreigners – namely, the Baltic Germans – in the history of Latvia and Latvians. The birth of education reform and the national intelligentsia; specifics of the national awakening by region; *jaunlatvieši* (the new Latvians)

International research conference: Latvia's lands at the end of the 19th century – 1914: the road to the state in autumn 1918 11-13 April 2019

An interdependent socio-political and economic environment and the genesis of the nation's self-awareness: rural and urban life (social, cultural). Culmination of the Russification period, *Jaunā strāve* (the New Stream), the Social-democratic movement: national and social factors. The 1905 Revolution: losses and gains (the myth about the lost revolution), its national aspects. Activation of national education and social and cultural life in the new circumstances. The national-political social issue in the pre-election campaigns and operations of the State Council and major city councils. Genesis of the idea of statehood from the *jaunlatvieši* (New Latvians) movement to the eve of the World War. The above processes in the Latgalian space, which were different, but indubitably present; all of this through searching the unlike and revealing the unifying.

